

MODSRIL

TIDSSKRIFT FOR MUSIKPOLITIK * KRITISKE MUSIKSTUDIER * KRITISK MUSIKPÆDAGOGIK

TEMA: FOLKELIG OG POLITISK VISESANG

MODSRIL

TIDSSKRIFT FOR MUSIKPOLITIK * KRITISKE MUSIKSTUDIER * KRITISK MUSIKPÆDAGOGIK

PubliMus

1978

NR. 3

ISSN 0105 - 9238

Redaktionskomité:

Lars Ole Bonde

Sven Fenger

Kim Helweg-Mikkelsen

Jens Henrik Koudal (ansv. h.)

Peter Busk Laursen

Lars Nielsen

Peter Rasmussen

Søren Schmidt

Karin Sivertsen

Ekspedition og henvendelser
til redaktionen:

MODSPIL

Dr. Margrethesvej 67

8200 Århus N

(06) 166904

eller

MODSPIL

Klerkegade 2

1308 København K

(01) 141335

Abonnement og løssalg:

De første 240 sider af MODSPIL

koster i abonnement 62 kr. (incl. moms).

De første 240 sider minus dette
nummer koster 38 kr.

Løssalgsprisen for de enkelte

numre varierer. Dette nummer

koster 32 kr.

Redaktionen formidler gerne kontakt
mellem læsere og artikelforfattere.

Trykkested:

Peters Trykkeri

(06) 192784

INDHOLDSFORTEGNELSE:

Redaktionens indledning.....	4
TEMA: FOLKELIG OG POLITISK VISESANG I DANSK HISTORIE:	
Svend Nielsen: Når visen får brod. Om nidviser, smædeviser, drilleviser og protestsange: Et våben for de svage i samfundet.....	7
Jens Henrik Koudal: Klassekamp på vers: Politisk visesang omkring feudalismens krise i Danmark i første halvdel af 1500-tallet.....	31
ANMELDELSER:	
Frithiof Staunsholm: Glimt af dansk folkemusik (Plade og ledsagehæfte: Glimt af dansk folkemusik).....	79
Kirsten Sass Bak : Vejviser for viseinteresserede (Karsten Biering: Vejviser for viseinteresserede).....	81
Lars Nielsen: Skal vi have lærebøger i musik? (Anna-Lise Malmros: Om musik).....	82
Kim Helweg-Mikkelsen: Rockleksikon - uden samfundsmæssig forståelse (Rock. Politikens reviderede håndbog).....	86
DEBAT OG KOMMENTARER:	
Jørgen Pauli Jensen: Hvad er formålet udover at slå hinanden i hovedet?	89
Karin Sivertsens svar.....	91
AKTIVITETSOVERSIGT.....	93

REDAKTIONENS INDLEDNING

MODSPIL's tre første numre, som tilsammen udgør første subscriptionsperiode, viser et broget billede hvad emner og behandlingsmåder angår. Sådan ønsker vi også, det skal være. Vi har i redaktionen talt om at inddrage fire typer emner i bladet: Aktuelle, historiske, pædagogiske og teoretisk-analytiske - og emnets art påvirker formen. Selv om det hele hænger sammen - og skal hænge sammen - kan man vel nok sige, at "Gymnasienummeret" tog udgangspunkt i den pædagogiske side af sagen, og at "Kvindennummeret" fokuserede på en helt aktuel begivenhed. Det nummer, du nu har i hånden, er så eksempel på et nummer med en historisk indfaldsvinkel.

Musikkens rolle i vort eget land før og nu har været alt for lidt studeret. Det vil MODSPIL gerne være med til at rette op på. I en tid med fremgang for folkelige bevægelser og den dertil hørende folkelige og politiske sang har vi derfor fundet det naturligt, at lade dette nummers tema være: "Folkelig og politisk visesang i dansk historie". Herudover håber vi, at nummeret kan være en inspiration til at lade dette emne indgå i skoleundervisningen.

Temaet belyses først og fremmest gennem to store artikler om henh. 1500-tallet og perioden fra anden halvdel af 1800-tallet og frem til i dag. Svend Nielsens artikel er folkloristens letlæselige og medrivende skildring af, hvordan folkesangen har

kunnet få brod fra provisorietiden sidst i 1800-tallet og frem til nutiden. Artiklen belyser spektret fra drilleviser over nid- og smædeviser til protestsange (tilsammen kaldet "kritikviser"). Den konkluderer, at disse viser har fungeret som et våben for de svage grupper i samfundet - hvad enten det var herregårdsbørster, arbejdere, sømænd eller andre. Artiklen eksemplificerer sin gennemgang med omkring en snes viser med melodier.

Henrik Koudals artikel hævder, at der opstår en helt ny type politisk visesang i Danmark omkring feudalsamfundets dybe krise i første halvdel af 1500-tallet. Det sker samtidig med, at de første spæde kim til dansk kapitalisme optræder. Ud over at skildre denne visesangs forskellige former og virkemidler går artiklen ind på visernes opståen, spredning og brug hos de forskellige samfundsgrupper. Og den forklarer, hvordan også andre visetyper kunne få en politisk funktion; for i sidste ende er det brugen, der gør en vise politisk. Alt dette perspektiveres dels gennem inddragelse af den "feudale offentlighed" dels gennem en teori om, at visse befolkningsgrupper har kunnet bruge visesangen som politisk våben i form af en slags "modoffentlighed" - en tendens magthaverne ihærdigt bekæmpede. Artiklen er lang og grundig - men den er skrevet i et sprog uden unødigt fagjargon el. lign. og belagt med konkrete eksempler og samtidige ud-

sagn.

De to artikler er meget forskellige. Men de supplerer hinanden og har da også nogle fællestræk. De er begge to inde på, hvordan folkelig visesang kan få en politisk funktion, men (selvfølgelig) ikke altid får det. De tager begge to emner op, der har været forsømt og fortiet i den traditionelle musikhistorie, og de behandler dem på en ny og bredere, socialhistorisk, måde med perspektiver til nutiden. Endelig er de som nævnt fælles om at være skrevet i et sprog, der er tilgængeligt for enhver med interesse for emnet.

Ud over artiklerne har vi, som det vil være praksis, anmeldelser af bøger både med og uden relation til temaet, vi har debatstof samt en aktivitetsrubrik.

Det kan i øvrigt nævnes, at MODSPIL har planer om et senere temanummer, der fokuserer på folkesangen i dag, herunder den genoplivelse af ældre folkesang, som har fundet sted i 70'erne omkring Hogager Folkemusikhus, Skælskør Folkehøjskole, beboerbevælgelser m.m.

Med dette nummer har MODSPIL overlevet sin første subscriptionsperiode, og ser ud til at trives godt. MODSPIL har fået et abonnementstal, der giver en rimelig mulighed for, at det kan løbe rundt. Abonnenterne har fået ikke 200, men 240 sider for deres penge i første subscriptionsperiode - og der står meget på en Modspilside. I hovedsagen produceres MODSPIL nemlig stadig af frivillig ulønnet arbejdskraft (vi tror på sagen!). Stofmængden er stor, og stoffet er begyndt at komme ind udefra - f.eks. har vi i dette nummer været nødt til at udskyde adskillige anmeldelser (bl.a. af Schiørrings danske musikhistorie). Vi vil dog gerne stadig have reaktioner og indlæg af enhver art fra læserne og have

kontakt med folk, der vil skrive artikler. (Indholdet af næste subscriptionsperiode fremgår i øvrigt af den indstukne folder midt i dette nr.). Endelig har Erhard Jacobsen været ude efter os. Alt i alt en lovende begyndelse, synes vi!

Red.